МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

Затверджено
На засіданні кафедри спеціальної освіти та
соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.08. 2021 р.)

Завідувач кафедри _____проф. Островська К.О.

СИЛАБУС
з навчальної дисципліни «Правові аспекти інклюзії»

що викладається в межах другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
Спеціалізація 016.01 Логопедія

Львів 2021 р.

Назва дисципліни	Правові аспекти інклюзії
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського,7,
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта / Педагогіка, 016 Спеціальна освіта
Викладач (-і)	Ковний Юрій Євгенович, кандидат економічних, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи факультету педагогічної освіти.
Контактна інформація викладача	ел. пошта: yuriy.kovnyy@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Вівторок 15.00-16.00 (кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи, вул. Туган-Барановського, 7)
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/academics/master

Інформація про дисципліну	Дисципліна «Правові аспекти інклюзії» є вибірковою дисципліною для магістрів денної форми навчання спеціальності 016 Спеціальна освіта, Спеціалізація 016.01 Логопедія, яка викладається в 2 семестрі в обсязі 6 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Вивчення навчальної дисципліни «Правові аспекти інклюзії» забезпечить удосконалення магістрами здатності до ефективної реалізації прав та виконання обов'язків у наступній професійній діяльності з дітьми та молоддю з особливими потребами на основі системи правових знань, умінь, навичок з роботи у інклюзивному освітньому просторі, що забезпечують реалізацію функцій, покладених на логопеда. Предметом вивчення дисципліни є юридичні аспекти формування, організації та впровадження процесу інклюзії в суспільстві.
Мета та цілі дисципліни	Мета навчальної дисципліни полягає в забезпеченні ознайомлення та засвоєння студентами теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних аспектів інклюзії в сучасному суспільстві.
Література для вивчення дисципліни	Основна: 1.Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с. 2. Індекс інклюзії: загально-освітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник /Патрикеєва О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василашко І. П. / Під заг. ред. Шинкаренко В. І. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2013. — 96 с. 3. Інклюзивна освіта в умовах професійно-технічного навчального закладу / О. Пащенко, І. Гриценок, Н. Софій // Навчально-методичний посібник. — К.: Арт Економі, 2012. - 184 с. 4. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королюк / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»). 5. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] /[Тім Лорман, Джоан

	Депплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. 6. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія Інклюзивна освіта»). 7. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічутє, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – Серія «Інклюзивна освіта»). 8. Колупаєва А.А.Інклюзивна школа: особливості організації та управління: [навч.-метод. посіб.]/А.А.Колупаєва, Н.З.Софій, Ю.М.Найда - К.: 2007. – 128 с. [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://ussf.kiev.ua/ieeditions/?page_nom. 9. Найда Ю.М. Соціальна інклюзія. Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія [метод.посіб.]/Ю.М.Найда, Ткаченко Л.М.- К: ТОВ «Видавничий Дім «Плеяди», 2012.- 68с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ussf.kiev.ua/iearticles/72 - Назва з екрану 10. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностямим, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностми: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с. Додаткова: 1. Загальна декларація прав людини. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015. 2. Закон України «Про Уповноваженого з прав людини». Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр. 3. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17. 4. Конвенція про права дитини. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021. 5. Конвенція про права інвалідів. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/

	laws/show/995_g71. 6. Конвенція Ради Європи про захист прав людини та основоположних свобод. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004. 7. Конституція України. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр. 8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043. 9. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042. 10. Довідник видань проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: мат-ли Міжнародної конференції «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні: знання, практика та політика» (11-12 лютого 2013 р., Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvitportal.lviv.ua/portal/doc/Довідник_видань_проекту.pdf. 11. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р.№912 [Електронний ресурс].–Режим доступу: http://firstedu.org.ua/index.php.
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 32 годин практичних занять та 132 годин самостійної роботи. З них 20 годин лекцій, 20 годин практичних занять та 140 годин самостійної роботи (для студентів заочної форми навчання).
Компетентності та програмні результати навчання (за освітньою програмою)	Загальні компетентності **ЗК-1.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). **ЗК-2.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. **ЗК-3**. Здатність працювати в команді. **ЗК-7.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності **СК-4.** Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі

	психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства. **СК-8.** Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища. **СК-9.** Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища Програмні результати навчання (за освітньою програмою) РН 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем. РН 11. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності. РН 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища. РН 13. Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей Інформаційно-комунікаційні технології, технічні засоби навчання, дистанційне (онлайн) навчання, змішане навчання, мультимедіа, навчальний проєкт, операційна система, програмне забезпечення, презентація, Microsoft Office PowerPoint, текстовий процесор Microsoft Office Word, графічний редактор, табличний процесор Microsoft Office Excel, редагування, форматування, налаштування.

Ключові слова	Інклюзія, правові аспекти, нормативно-правові акти, моделі впровадження інклюзії, соціальне становище.
Формат курсу	Очний, заочний
теми	Додаток (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Залік, тести
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Педагогіка», «Основи інклюзивної педагогіки», «Психологія», «Соціальна робота», «Історія», «Основи логопедії».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, бесіда, інтерактивні методи (робота в малих групах), виконання індивідуальних завдань, практико-спрямовані завдання, проблемно-орієнтоване навчання, технології змішаного навчання.
Необхідні обладнання	Мультимедійний проектор, фліпчарт, маркери.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Практично-семінарські заняття (32 балів) – 16 практичних по 2 бали. ІНДЗ – 18 балів. МК – 50 балів. Підсумкова максимальна кількість балів 100 **Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS**

Оцінка в балах	*Оцінка ECTS*	*Визначення*	*За національною шкалою*	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	***Залік***
90 – 100	**A**	*Відмінно*	*Відмінно*	*Зараховано*
81-89	**B**	***Дуже добре***	***Добре***	
71-80	**C**	***Добре***		
61-70	**D**	***Задовільно***	***Задовільно***	
51-60	**E**	***Достатньо***		

Знання студента оцінюються за чотирибальною системою: "відмінно", "добре", 'задовільно", "незадовільно".

Оцінка "відмінно" ставиться студенту в такому випадку:

дана повна правильна і ґрунтовна відповідь на поставлене теоретичне питання; наведені всі необхідні методологічні, за необхідності графічні матеріали, які розкривають суть поставленого питання; проведено ґрунтовний аналіз проблеми та зроблені висновки в напрямі її вирішення.

Оцінка "добре" ставиться студенту в такому випадку:

правильно і з достатньою повнотою викладено суть поставленого питання; приведені аргументи викладають суть поставленого питання в цілому; вирішує поставлену задачу в повному обсязі; допущено несуттєві неточності у висвітленні поставлених питань.

Оцінка "задовільно" ставиться студенту в такому випадку:

за загальні знання і розуміння основного матеріалу як теоретичної, так і практичної частини завдання;

у відповідях немає чіткості, логіки і послідовності викладення матеріалу;

не повністю висвітлено суть питання; зокрема, не вистачає необхідних аргументів, які розкривають суть поставлених питань.

2. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Модульний	**Максимальна оцінка в балах**

контроль	Поточний контроль (ПК)				Конт-рольний захід (КЗ) - *залік*	Підсумкова оцінка (ПК+КЗ)
	Практичні (семінарські) заняття		Індивідуальний проект	Разом балів (ПК)		
	Аудиторна робота	Контроль на робота				
1 семестр всього, у тому числі	32	-	18	50	50	100

Оцінювання індивідуального проекту. Студенти опрацьовують нормативно-правові документи, вітчизняну та зарубіжну літературу і готують презентацію на певну тему, які пропонуються на першому занятті викладачем та виступають з цією презентацією на практичному занятті. Оцінюється якість підготовленої презентації (10 балів) та виступу (8 балів), де враховуються такі компоненти: актуальність теми, постановка проблеми, пропоновані варіанти вирішення та переваги і недоліки запропонованого методу, чіткість висновків, перспективи подальших досліджень в напрямі вдосконалення запропонованого методу.

Академічна доброчесність: Очікується, що завдання самостійної роботи до кожної теми, виконані здобувачами вищої освіти, будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов’язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання запланованих видів навчальної роботи та двох колоквіумів. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

	Політика виставлення балів. Засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни перевіряється шляхом усного опитування, поточного програмованого контролю знань, оцінки умінь аналізувати проблемні ситуації та двох колоквіумів. Водночас обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача вищої освіти під час семінарського заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх запланованих видів навчальної роботи та екзамену. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку	Охарактеризуйте поняття „інклюзія"? Порівняйте поняття „інтеграція" та „інклюзія"? Українська законодавча база з питань інклюзії. У чому переваги інклюзивної освіти? Назвіть перешкоди впровадження інклюзивної освіти. Перерахуйте складові ефективності інклюзивної освіти? В чому полягає роль громадянського суспільства у розвитку інклюзії? Особливості діяльності громадських організацій в Україні. Міжнародне нормативно-правове забезпечення для людей з інвалідністю. Назвіть міжнародні документи, що захищають права людей з інвалідністю? У яких вітчизняних документах йдеться про захист прав людей з інвалідністю? Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні. Еволюція відношення до людей з інвалідністю у західному суспільстві. Еволюція відношення до людей з інвалідністю в Україні. Досвід впровадження інклюзивної освіти за кордоном. Досвід впровадження інклюзивної освіти в Україні.Які існують стереотипи інклюзивного навчання у загальноосвітній школі/ЗВО?

	Розкрийте поняття „інвалідність”, „особа з інвалідністю”, „дитина з інвалідністю”. Назвіть і дайте характеристику моделям інвалідності (медична, соціальна). Охарактеризуйте заклади у яких впроваджується інклюзивна освіта (Україна)? Чи готова, на вашу думку, загальноосвітня школа до впровадження інклюзії? Види реабілітацій. Дайте характеристику. Фізична реабілітація. Методи та засоби фізичної реабілітації. Педагогічна реабілітація. Хто є основним об’єктом педагогічної реабілітації? Психологічна реабілітація. Методи психологічної реабілітації. Соціальна реабілітація. Методи та засоби. Що таке універсальний дизайн? Назвіть ознаки універсального дизайну навчального закладу. Дайте характеристику доступності середовища? Назвіть правила спілкування та поводження з людиною (школярем, студентом) з вадами слуху. Яких правил варто дотримуватися при спілкуванні з людиною на візку. Назвіть правила спілкування та поводження з людиною (школярем, студентом) з вадами зору. Інклюзивна компетентність, як складова професійної компетентності фахівця. Опишіть шляхи впровадження інклюзивного навчання у навчальних закладах.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК

Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література.*** Ресурси в	Завдання, год	Термін виконання

		(заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	**Інтернеті**		
1	**Тема 1. Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади інклюзії.** Вступ до навчального курсу: програма, структура та очікування. Визначення понять "інклюзія", "інтеграція", та ін. Історичне підґрунтя інклюзії. Історія спеціальної освіти та інклюзії. Соціальна та медична моделі порушень розвитку. Основні принципи інклюзивної освіти. .	Лекція, 2 год. Практичне, 4 год.	3, 6	Знати основні поняття, мету і предмет курсу. Науковий характер інклюзії та її основні завдання. Концептуальні підходи соціальної інклюзії. Поняттєво-термінологічні визначення; ключові позиції поняття інклюзії; духовно-моральний вимір інклюзивної освіти.	1, 2 тиждень
2.	**Тема 2. Становлення і розвиток інклюзії. Українське та міжнародне нормативно-правове забезпечення інклюзії.** Особливості формування інклюзивної освітньої політки в Україні. Міжнародна політика і законодавча	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.	2, 6,10 Інтернет ресурси	Розкрити питання: 1. Які події та суспільно-політичні явища дали поштовх розвитку міжнародного нормативно-правового забезпечення інклюзії? 2. Охарактеризуйте	3,4 тиждень

	база інклюзивної освіти (Саламанська декларація, документи ООН та ЮНЕСКО. Приклади з законодавчо-нормативної бази окремих країн. Закони України з питань освіти осіб із порушеннями психофізичного розвитку. Сучасна нормативно-правова база в галузі інклюзивної освіти. Основні нормативно-правові акти України, що сприяли розвитку інклюзивної освіти, прямо та опосередковано.			значення Декларації ООН про права розумово відсталих осіб? 3. Значення конференції та Декларації «Освіта для всіх». Основні здобутки. 4. Чому права дитини потрібно захищати на усіх рівнях: міжнародному, державному, місцевому? 5. Чому шлях України у процесі реалізації прав осіб з інвалідністю і впровадженні інклюзивних цінностей є особливим?	
3	**Тема 3. Інклюзія як напрямок освітнього реформування.** Сучасні стратегії впровадження освітньої інклюзивної практики. Результати моніторингового дослідження стану інклюзивної освіти	Лекція, 2 год. Практичне, 4 год	6,7	Знати поняття соціалізацію особистості в умовах інклюзивної освіти; інститути соціалізації. Сучасні інноваційні освітні технології	5,6 тиждень

	в Україні. Базові моделі інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами. Роль інклюзивно-ресурсних центрів у впровадженні інклюзивного навчання.			в інклюзивній освіті. Вміти аналізувати Особливості діяльності фахівців в інклюзивному середовищі.	
4.	**Тема 4. Організаційно-правові проблеми теорії і практики впровадження інклюзії.** Складові інтеграції інклюзії. Базові моделі впровадження інклюзії. Фактори розвитку інклюзивної освіти. Аналіз сучасних шляхів впровадження інклюзивної освіти у вітчизняній системі освіти. Створення в загальноосвітньому навчальному закладі адаптованого корекційно-розвивального середовища, що забезпечує повноцінне включення та особистісну самореалізацію з психофізичними порушеннями.	Лекція 2 год. Практичне заняття, 4 год	2,6 Інтернет ресурси	Мати базові знання щодо рівнів управління інклюзією (вищий, центральний, обласний, місцевий); розуміти повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері інклюзивної освіти; знати роль громадських організацій та батьківських об'єднань у розвитку інклюзії.	7,8 тиждень
5	**Тема 5. Роль батьків у впровадженні інклюзії.** Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітнє	Лекція, 2 год. Практичне, 4 год	5,6,8	Опрацювати матеріали лекції Батьки – як члени команди психолого-педагогічного супроводу осіб з	9,10 тиждень

	середовище. Налагодження стосунків з педагогами та персоналом школи. Обмін конструктивною інформацією. Допомога громадських організацій та соціальних служб.			особливими освітніми потребами. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів команди психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами.	
6	**Тема 6. Корекційно-педагогічний супровід інклюзії.** Корекційно-розвивиткова робота та її значення у процесі навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Команда психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами та її діяльність в умовах інклюзивного закладу освіти. Співпраця фахівців як умова успішності інклюзивного навчання.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год	2,5,6 Інтернет ресурси	Сутність, мету та ознаки професійного співробітництва; принципи командного підходу у системі інклюзивного навчання; шляхи впровадження партнерської взаємодії в практику роботи інклюзивного закладу; особливості професійного співробітництва фахівців загальної та спеціальної освіти.	11, 12 тиждень
7	**Тема 7. Роль особистості у**	Лекція, 2	3,6,7	Знати поняття	13,14

	інклюзивному процесі. Індивідуальна програма розвитку як складова курикулуму. Необхідність використання індивідуальної програми розвитку у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Розробка індивідуальної програми розвитку. Аналіз основних компонентів індивідуальної програми розвитку. Оцінювання навчальних досягнень учнів у інклюзивному класі.	год. Практичне, 4 год		Партнерство між особистістю і навчальним закладом як необхідна передумова успішної інклюзії. Права особистістю. Комунікація з особистістю, налагодження стосунків. Погляди на освіту. Приклади справжньої та змістовної праці з особистістю.	тиждень
8	**Тема 8. Соціальне виховання дітей в умовах інклюзивної освіти.** Проблема налагодження гуманних, партнерських стосунків між усіма учасниками навчально-виховного процесу в умовах інклюзивної освіти. Соціальне виховання дітей дошкільного віку та шляхи подолання упередженого ставлення до дітей з особливими потребами. Модульний контроль	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год. Презентація, дискусія.	1,2,6 Інтернет ресурси	Сутність процесів соціалізації, соціальної адаптації та інтеграції в соціум дітей з особливостями психофізичного розвитку; труднощі та причини їх невдалої соціалізації; педагогічні умови та шляхи оптимізації даного процесу.	15, 16 тиждень